

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Геолого-географічний факультет

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу

"Географія України та методика її навчання та викладання"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3,5; годин -105; змістовних модулів – 3
Семестр, Рік	7, IV-й
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Буяновський Андрій Олександрович - кандидат географічних наук, завідувач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру Тортік Микола Йосипович - кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	0979614072, 0938529968
E-mail:	grunt.ggf@onu.edu.ua, buyandi@ukr.net
Робоче місце	Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру (каб. 64, 65)
Консультації	Очні консультації: 1 год., вівторок і четвер, 14.00-15.00 Онлайн-консультації: ZOOM, за попереднім узгодженням часу в групі Telegram

КОМУНІКАЦІЯ

e-mail: grunt.ggf@onu.edu.ua, buyandi@ukr.net

телефон: 0979614072, 0938529968

соціальні мережі: Telegram, Viber

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – вивчення навчальної дисципліни є природні умови та природні ресурси території України, обґрунтування конструктивно-географічних засад раціонального регіонального природокористування, методи і методики викладення дисципліни в ЗЗСО.

Пререквізити курсу: У системі підготовки студента за указаною ОП навчальна дисципліна є обов'язковою і пов'язана з наступними дисциплінами «Основи фізичної географії», «Основи суспільної географії», «Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів», «Біогеографія з основами екології», «Картографія», «Метеорологія і кліматологія», «Геоморфологія», «Ландшафтознавство», «Загальна гідрологія», «Фізична географія материків і океанів», «Регіональна економічна і соціальна географія» та ін.

Мета курсу - навести характеристику природних умов і ресурсів України, ландшафтів та фізико-географічного районування її території, регіональних ландшафтно-географічних структур території держави і своєї області, аналіз геоecологічної ситуації в Україні й області, суспільно-економічних зв'язків та стану господарства країни та регіонів, стану з охороною й покращенням навколишнього природного середовища та обґрунтувати конструктивно-

географічні засади раціонального регіонального природокористування; опанувати методикку викладення дисципліни в ЗЗСО.

Завдання дисципліни: проаналізувати компонентну структуру навколишнього природного середовища України й своєї області, регіональних ландшафтів і ландшафтно-географічних структур територій, нинішню геоекологічну ситуацію, стану господарства країни та регіонів, суспільно-економічні зв'язки. На підставі результатів аналізу обґрунтувати конструктивно-географічні засади раціонального регіонального природокористування, охорони й покращення стану навколишнього середовища в нашій державі та області. Освоїти методикку викладення дисципліни в ЗЗСО з метою якісного представлення навчального матеріалу з дисципліни учням.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- компоненти природно-географічного середовища, природно- й мінерально-сировинні ресурси України та їхню характеристику, ландшафтно-географічні структури території держави та своєї області, стан геоекологічної ситуації та конструктивно-географічні засади раціонального регіонального природокористування, охорони природи й покращення стану навколишнього середовища;
- сучасні тенденції зміни клімату, водозабезпеченості території України та її регіонів, якості поверхневих і підґрунтових вод, зміни стану ґрунтово-земельних ресурсів та геоекологічної ситуації загалом в межах України та своєї області;
- загальний стан природоохоронної справи та основні об'єкти природно-заповідного фонду України і своєї області;
- потенційно небезпечні природні і господарсько-виробничі процеси та явища, які можуть створювати загрозу погіршення природоохоронно-екологічного стану довкілля;
- володіти необхідними знаннями щодо систематизації матеріалів досліджень і робіт та представлення їх у звітах, доповідях чи матеріалах для публікації;
- про суспільно-економічні зв'язки та стан господарства країни та регіонів, їх вплив на навколишнє природне середовище та обґрунтування конструктивно-географічних засад раціонального природокористування;
- методикку викладення дисципліни в ЗЗСО.

вміти:

- використовувати отримані знання з фізичної географії України для характеристики компонентів навколишнього природного середовища території держави чи окремого її регіону та своєї області, оцінки її стану та природно-ресурсного потенціалу, аналізу геоекологічної ситуації в регіонах України і своєї області, обґрунтування заходів з оптимізації природокористування та охорони довкілля;
- показати на карті природно- і господарсько-географічні території й об'єкти та навести їх загальну природно-географічну характеристику й оцінку геоекологічному стану;
- з'ясувати тенденції сучасних змін клімату за результатами довготривалих спостережень;
- діагностувати потенційно небезпечні процеси і явища, які можуть погіршити природоохоронно-екологічний стан довкілля, й обґрунтувати систему заходів з попередження такого погіршення;
- показати на карті й навести загальну характеристику найважливіших об'єктів і територій природно-заповідного фонду України та своєї області;
- провести аналіз й оцінку матеріалів природно-географічних й геоекологічних досліджень та навести їх у звіті чи інформаційній записці, науковій доповіді чи статті для публікації;

- встановлювати суспільно-економічні зв'язки, їх вплив на навколишнє природне середовище, обґрунтовувати конструктивно-географічні засади раціонального природокористування;
- використовувати методику викладення дисципліни в ЗЗСО з метою якісного представлення навчального матеріалу учням.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Навчальна дисципліна передбачає викладення лекційного матеріалу (32 год.) та проведення практичних занять (20 год.), а також самостійної роботи студентів (53 год.). Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається і на самостійне вивчення предмета студентами. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу та частково-пошуково-дослідницький, порівняльно-географічний. Виклад матеріалів здійснюється наочними засобами (зокрема презентації в Power Point); з використанням матеріалів природно- і ландшафтно-географічних досліджень та порівняльно-географічного аналізу; робота з навчальною та навчально-методичною літературою, використанням інтернет-ресурсів під час самостійної роботи.

Лекції із застосуванням наочних засобів, презентації, практичні завдання, розрахункові завдання, опрацювання нового матеріалу, в т.ч. із застосуванням інтернет-ресурсів.

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Загальні відомості про територію України та її географічне положення. Природно-географічні умови і природні ресурси України

Тема 1. Вступ. Загальні відомості про територію України, її кордони та географічне положення

Тема 2. Загальні відомості з історії формування території України, дослідження й освоєння її природно-географічних умов і природних ресурсів

Тема 3. Геолого-геоморфологічна будова території України. Геологічна історія формування. Тектонічна будова

Тема 4. Мінерально-сировинні ресурси України: географія, характеристика і господарська оцінка родовищ

Тема 5. Кліматичні умови і кліматичні ресурси України

Тема 6. Моря і внутрішні води України та їх ресурси

Тема 7. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ України

Змістовий модуль 2. Природні комплекси, фізико-географічне районування території, суспільно-економічне положення та зв'язки України і своєї області

Тема 8. Ландшафти території України, їх типологія і класифікація

Тема 9. Фізико-географічне районування території України

Тема 10. Природно-господарська характеристика регіональних ландшафтно-географічних структур території України

10.1. Рівнинні ландшафтно-географічні структури

10.2. Гірські ландшафтно-географічні структури

Тема 11. Геоекологічна ситуація в Україні. Конструктивно-географічні засади раціоналізації природокористування, збереження й покращення стану навколишнього природного середовища

Тема 12. Геоекономічні ресурси, стан суспільно-економічних зв'язків та економіки України та регіонів

Тема 13. Природні умови і ресурси Одеської області, геоекономічна та геоекологічна ситуація на її території

Змістовий модуль 3. Методика навчання та викладання географії України

Тема 14. Методика навчання та викладання тем природничої географії України

Тема 15. Методика навчання та викладання тем суспільної географії України

3. Рекомендована література

Основна

1. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник.–К.:Знання, 2003.–479с.
2. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник.–3–те вид.–К.:Знання, 2006.–511с.
3. Заставний Ф.Д. Фізична географія України. – Львів: Світ, 1996.–231с.
4. Природа Одесской области. Ресурсы, их рациональное использование и охрана/ Под ред. Г.И. Швевса, Ю.А. Амброз.–Киев-Одесса: Вища школа, 1979.–144с.
5. Національний атлас України. – К.:ДНВП «Картографія», 2009. -440с.
6. Атлас вчителя/ В.В.Молочко, Ж.Є.Бонк, І.Л.Дрогушевська та ін.-К.:ДНВП «Картографія», 2010.-328с.
7. Комплексний атлас України. К.:ДНВП Картографія, 2005. -112с.

Додаткова

1. Географічна енциклопедія України. – Т.1-3 – К.: УРЕ, 1989, 1990, 1993.
2. Геоморфологія Української ССР. –К.: Вища школа, 1990. -288с.
3. Ґрунти України: Підручник / В.І.Купчик, В.В.Іваніна, Г.І.Нестеров, О.Л.Тонха, М...Лі, Г.Метьоз; За ред. проф. В.І.Купчика. – К.: Вища освіта, 2010.-414с.
4. Клімат України/ За ред. В.М. Ліпінського, В.А. Дякуча, В.М. Бабіченко.- К.: Вид-во Раєвського, 2003. -343с.
5. Природа Української ССР. Геологія и полезные ископаемые. – К.: Наукова думка, 1990. – 220с.
6. Природа Української ССР. Клімат / К.Т. Логвинов, М.И. Щербань – К.: Наукова думка, 1984. – 227с.
7. Природа Української ССР. Ландшафты и физико-географическое районирование / А.М. Маринич, В.М. Пашенко, П.Г. Шищенко – К.: Наукова думка, 1985. – 218с.
8. Природа Української ССР. Моря и внутренние воды / В.Н. Грезов и др. – К.: Наукова думка, 1987. – 224с.
9. Природа Української ССР. Почвы. / Н.Б. Вернандер, И.Н. Гоголев, Д.І. Ковалишин и др. – К.: Наукова думка, 1986. – 217с.
10. Руденко В.П., Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України/В.П.Руденко, В.Я.Вацеба, Т.В.Соловей. – Чернівці: Рута, 2001. –268с.
11. Бондаренко Г.О. Поняття і терміни з фізичної географії: Словник-довідник/ Г.О.Бондаренко, А.О. Корнус. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2007.–127с.
12. Водно-болотні угіддя України. Довідник / Під. ред. Г.Б. Марушевського, І.С. Жарук – К.: Чорноморська програма Ветландс Інтернешнл, 2006. – 312с.
13. Екомережа степової зони України: принципи створення, структура, елементи / Ред. д-р біол.наук, проф. Дубина Д.В., д-р біол.наук, проф. Мовчан Я.І. – К.: Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, 2013. — 409 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища. Міністерство екології та природних ресурсів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/dopovidi>
2. Державна служба геології та надр України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geo.gov.ua/>
3. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство екології та природних ресурсів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
5. Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.lib.onu.edu.ua/>

6. Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ognb.odessa.ua/>
7. Національний атлас України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wbc.org.ua/atlas/>
8. Пізнавальний сайт «Географія». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geoknigi.com/>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання відбувається із дозволу деканату факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час виконання контрольних робіт та складання екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних гаджетів та девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом.
- Контрольні роботи проводяться шляхом тестування чи надання розгорнутої відповіді на питання, або поєднання декількох видів контролю.

Поточний контроль і самостійна робота			Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		
25	25	20	30	100

Підсумковий контроль за дисципліною в першому семестрі – екзамен. До здачі екзамену допускається студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж необхідний мінімум (60) допускається доздача за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна чи взагалі відсутня оцінка.

Самостійна робота студентів

Робота студентів складається з самостійного опрацювання та вивчення навчального матеріалу з переліку тем, що наведені вище. Самостійна робота студента (СРС) оцінюється за результатами підготовки і захисту рефератів, доповідей, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування. Під час оцінювання самостійної роботи студента за кожним першим і другим змістовими модулями максимально можлива кількість балів дорівнює 10, за виконання третього змістового модуля - 5.